

MAANÕUKOGU

Protokoll nr. 76.

Koosolek 5. veebruaril 1919 Toompea lossi Valges saalis,
Tallinnas.

Koosolek kell 12 p.

Koosolekust võtavad osa 40 maanõunikku: H. Raudsepp, K. Grau, A. Birk, J. M. Ainson, A. Kurvits, Jul. Seljamaa, M. Meos, T. Kuusik, P. Johanson, P. Põld, A. Veiler, K. Baars, Hans Roos, K. Saral, Ed. Kansmann, Al. Podrätshik, F. V. Mikelsaar, Chr. Arro, J. Lasn, H. Kruus, J. Koort, Victor Negro, K. Virma, A. Kohver, Max Bock, O. Strandmann, J. Kärner, T. Laur, J. Parik, M. Kiirats, Joh. Kurvits, J. Temant, A. Oinas, K. Ast, J. Raamot, K. Parts, H. Riiberg, K. Päts, J. Reintam, H. Pöhl.

Koosolekut juhatab esimees K. Parts.

Protokoll kirjutab sekretäri abi H. Raudsepp.

Päevakord:

1. Maapäeva koosseisu muutmise küsimus.
2. Ajutise Valitsuse komissaride seadus I lugemisel.
3. Ministrite vastutusele võtmise seadus II lugemisel.
4. Maanõukogu liikmete väeteenistusest vabastamise seadus II lugemisel.
5. Riigikontrolli seadus II lugemisel.

Enne päevakorra juurde asumist teatab juhataja, et Eesti Sotsialdemokratilise Töölise Partei Maapäeva rühma poolt kolm seaduseelnõu sisse on antud, mis õhtuse koosoleku päevakorda üles võetakse, (Vaata lisad nr. nr. 1, 2, 3.)

1. Maapäeva koosseisu muutmise küsimus.

Mn. P. Põld kannab ette eestseisuse ettepaneku Maanõukogu liikmete väljaheitmise kohta: „Et Maanõukogu liikmed J. Anvelt, H. Pöogelmann, A. Vallner, A. Leetsmann ja J. Sihver on sõjariistus vägivallaga Eesti Maanõukogu ülemvõimu vastu astunud ja avalikult Eesti riigi ärandmises süüdi, heidab Maanõukogu nad oma liikmete hulgast välja. Ka nende asemele nimekirjade järjekorras astuvaid kandidaatsid: Otto Rästas, Eduard Soplemani, Hendrik Suuderi, Johan Heintuki, kes nendessamades kuritegudes kaasosalised on olnud, ei tunnista Maanõukogu oma liikmeteks.“

Peale selle langeksid kodukorra järele välja mn. J. Ainson, A. Ennemuist, J. Jaanusson, R. Jaska, M. Kiirats, A. Kohver, N. Köstner, M. Martna, A. Palm, A.

Piip, J. Vilms, J. Ümarik, sest et nad kahest viimasest istumistjärgust osa ei ole võtnud. Eestseisus loeb nende puudumise põhjusi vabandatavateks.

Eestseisus teatab sellest Maapäevale otsustamiseks.

Esimene ettepanek võetakse ühel häälel vastu.

Teise ettepaneku asjus otsustab Maanõukogu mn. Jaskalt puudumise põhjusi järele küsida, teiste puudunud maanõunikkude puudumist vabandavaks lugeda.

2. Määrus Ajutise Valitsuse komissaride kohta I lugemisel.

Komisjoni aruandja mn. K. Grau paneb ette komissaride seaduses (*Vaata lisa nr. 4*) § 4 p. 6 järgmiselt muuta:

„Ametnikka seadusevastaste tegude pärast administrativ kohtule, kus seda aga ei ole, Ajutisele Valitsusele tagandamiseks ette panna.“

Parandus võetakse vastu.

Peale selle võetakse vastu järgmised parandused:

- § 1. „ajutise esitaja“.
- § 2. „ehk distsiplinar vastutuse alla“ (maha kustutada).
- § 5. „sõjategevuse piirkonnas“.
- § 7. „ja ringkonna-kohtu esimees“.

Arutamine lükatakse edasi, kuni sise-minister oma seisukohta avaldanud.

3. Ministrite vastutusele võtmise seadus II lugemisel.

Ministrite vastutusele võtmise seadus võetakse II lugemisel muutmata vastu. (*Vaata prot. nr. 75 lk. 378*).

4. Maanõukogu liikmete väeteenistuse kohustuse seadus II lugemisel.

Seaduse-eelnõu võetakse teisel lugemisel kõigi häältega ühe hääle vastuseisemisega muutmata vastu. (*Vaata prot. 75 lk. 378*).

5. Ajutine seadus Eesti Riigikontrolli kohta II lugemisel.

Riigikontrolli-seadus võetakse mõnede parandustega, millega riigikontrolloor lepip, teisel lugemisel vastu. (*Vaata prot. nr. 77, lisa nr. 3.*)

Mn. J. Parik kannab ette täienduse Maanõukogu otsusele 27. nov. 1918 a. Ajutise Valitsuse volituste kohta, võtab aga selle teiste fraktsioonide vastuseismise tagajärjel tagasi.

Koosolek lõpeb kell 2 lõunal.

K. Parts (*allkiri*).

Jul. Seljamaa (*allkiri*).

A. Veiler (*allkiri*).

H. Pöhl (*allkiri*).

K. Ast (*allkiri*).

H. Raudsepp (*allkiri*).

LISAD.

LISA nr. 1.

Eesti Maapäevale.

Paneme ette otsustada:

Ühtegi vabariigi kodanikku ei tohi vangistada ega karistada ega tagakiusata ei kohtulikul ega administrativ teel poliitilise meelsuse ehk ükskõik missuguse poliitilisesse erakonda (parteisse) liikmeks kuulumise pärast, kui kodanik selle juures miskisugust kaelakohtu seadustes ettenähtud kuritegu korda pole saatnud.

4. veebr. 1919 a. Tallinnas.

Eesti Sots. demokr. Tööliste Partei maapäeva rühma nimel:

K. Grau (*allkiri*).

LISA nr. 2.

Eesti Maapäevale.

Ettepanek täiendada kaelakohtu seadust järgmise paragrahviga:

Igaüks, keda leitakse süüdi olevat selles, et ta on mõnda Eesti Vabariigi kodanikku poliitilise meelsuse ehk ükskõik missugusesse poliitilisesse parteisse kuulumise pärast kohtuliku või administrativse tagakiusamise, vangistamise ehk karistuse alla saatnud, langeb nuhtluse alla:

vangistusega vangiroodus mitte vähem kui 2½ aastat.

Eesti Sots. dem. T. partei maapäeva rühma nimel:

K. Grau (*allkiri*).

LISA nr. 3.

Eesti Maapäevale.

Ettepanek Sõjaväljakohtute kohta antud A. V. määruse („R. T.“ nr. 6) muutmise kohta.

Sõjaväljakohtute mõistmise alla käivad „Riigi Teatajas“ nr. 6 avaldatud määruses äratähendatud kuriteod sel juhtumisel, kui nad on toime pandud väerinna ülema alla kuuluvast otsekohesest sõjategevuse piirkonnas. Kõik tähendatud kuriteod, mis

on toime pandud väljaspool väerinna ülema alla kuuluvat otsekohesest sõjategevuse piirkonda, võivad sõjaväljakohtu otsustamisele antud saada üksnes avaliku mässu korral vabariigi korra vastu Ajutise Valitsuse otsuse põhjal. Teistel tingimistel käivad nimetatud asjad vastavalt sõjaringkonnakohtu ehk ringkonnakohtu otsustamise alla.

4. veebr. 1919 a. Tallinnas.

E. Sots. demokr. Tööl. Partei maapäeva rühma nimel:

K. Grau (*allkiri*).

LISA nr. 4.

Määrus Ajutise Valitsuse komissaride kohta.

§ 1. Igasse Eesti Vabariigi maakonda määrab Ajutine Valitsus, siseministri ettepanekul, keskvalitsuse võimu esitajana oma iseäralise komissari.

§ 2. Ajutise Valitsuse komissari ülesandeks on selle järele valvata, et Vabariigis maksvad seadused ja valitsuse määrused ning korraldused kõigi ametiasutuste ja ametnikkude poolt täpisealt rutulist täitmist leiaksid ning et ametiasutuste ja ametnikkude tegevus kindlates seaduslikkuse piirides avalduks.

§ 3. Ametiasutuste ja ametnikkude all tuleb mõista kõiki vabariigi valitsuse ja kohaliku omavalitsuse asutusi valdades, alevites, maakondades ja linnades ning nende asutuste alla ehk juurde kuuluvaid ametnikka.

Tähendus: Kohtuasutused ei käi komissari järelevalve alla.

§ 4. Selle ülesande teostamiseks on komissaril õigus:

1. kõiki tema tegevuspiirkonnas olevate ja tema valve alla kuuluvate ametiasutuste asjaajamist ning ametnikkude tegevust omal algatusel ehk erakaebtuste peale revideerida;

2. neilt ametiasutustelt ja ametnikkudelt asjaajamise ja tegevuse kohta teateid, seletusi ja tarvilisel korral ka protokollide ning otsuste ärakirju nõuda;

3. nende otsuste täidesaatmisi seisma panna, kui nad seaduslikkuse nõuetele ei vasta;

4. ametiasutustele ja ametnikkudele ette panna tarvilisi abinõusid käsitusele võtta korratuste kõrvaldamiseks ja ebaseadusliku tegevuse parandamiseks, siseministriumile kõikidest täheldatud korratustest ja ebategevusest kui ka käsitusele võetud abinõudest teada andes;

5. tarvilikul korral ametnikkude tegevuse kohta uurimist ettevõtta ja hooletuses, ametikohuste täitmata jätmises võimupiiridest üleastumises ehk muus ametikuritegudes süüdlasi kui nimetatud nii ka volitatud ametnikka kohtu ehk distsipliinaar vastutuse alla anda;

6. eelmises punktis tähendatud ametnikka oma äranägemise järele ajutiselt ametist tagandada nende asemele ajutisi asetäitjaid määrata ja omal vastutusel kõiki abinõusid käsitada seadusliku korra jalale seadmiseks ja tegevuse jätkamiseks seaduslikkuse piirides.

§ 5. Kui ametiasutuse või ametniku hooletu ehk kuritahtlik tegevus võib halvavalt mõju sõjategevuse peale avaldada, siis on komissar kohustatud peale tarviliste abinõude käsitamise ja siseministerruumile teatamise, sellest ka veel kohalise sõjaülemusele viibimata teatama ametniku karistuse alla võtmiseks sõjaseaduste järele.

§ 6. Ajutise Valitsuse komissar kuulub

siseministerruumi ametkonda ja on kohustatud oma tegevusest vähemalt kord kuus siseministrile täielikku aruannet andma.

§ 7. Kaebtusi komissari tegevuse peale antakse siseministrile ära seitsme päeva jooksul pärast selle korralduse teadaandmist, mille peale kaebtust tõstetakse; neid kaebtusi otsustab lõpulikult siseminister ühes selle ministriga, kelle ametkonna tegevuse kohta komissari korraldus käis.

§ 8. Komissari juures asub büroo, mille kokkuseade ja sisemine korraldus komissari enese määrata jääb.

§ 9. Kulud, mis selle määruse täitmiseks tarvis, kaetakse riigikassa arvel siseministerruumi kaudu.